Насоки за оценяване на експонати по традиционна филателия

Бележка: Текстът в синьо и получер шрифт представлява разпоредбите на Специалния правилник (SREV); останалият текст са насоките (Guidelines).

Увод

Настоящите насоки се издават от Комисията на ФИП по традиционна филателия, за да дадат практически указания относно прилагането на GREV и на Специалния правилник за оценяване на експонати по традиционна филателия (SREV), одобрен в последната си редакция от 70-ия Конгрес на ФИП, проведен на 28 юни 2008 г. в Букурещ.

Действащ одобрен SREV

СПЕЦИАЛЕН ПРАВИЛНИК ЗА ОЦЕНЯВАНЕ НА ТРАДИЦИОННАТА ФИЛАТЕЛИЯ НА ИЗЛОЖБИ НА ФИП

Член 1: Състезателни изложби

В съответствие с член 1.4 от Общия правилник на ФИП за оценяване на състезателни експонати на изложби на ФИП (GREV), настоящият Специален правилник е разработен, за да допълни тези принципи по отношение на традиционната филателия. Вж. също „Насоки за оценяване на експонати по традиционна филателия“.

Член 2: Състезателни експонати

Традиционната филателия обхваща всички аспекти на филателията. Това включва и аспекти, които могат да бъдат използвани в други класове на ФИП и които подкрепят историята, разказвана от изложителя чрез неговия експонат. Тази история трябва да бъде разработена съгласно логичен план, преминаващ през целия експонат. Тя може да включва аспекти от историята на марката, като начина, по който преминава от есета през пробни отпечатъци до издадената марка, заедно с нейните печатни фази и всички видове разновидности. Тя включва всички видове подходящ материал, дори материал, който би могъл да бъде използван за формиране на експонат от някой от специалните класове. Употребата на марката обикновено трябва да бъде демонстрирана в целия експонат, но това може да бъде и специален раздел от плана. Тогава тя трябва да бъде добре балансирана с останалата част от експоната. Употребата тук означава различните начини на анулиране, пощенските тарифи, а при необходимост и маршрутите. Наличието на редки пощенски печати, необичайни франкировки и пощенски форми трябва да бъде взето предвид при оценяването.

Експонати, които не следват основно специалните правила на другите филателни класове, следва да бъдат разглеждани и оценявани като експонати по традиционна филателия. Ако експонат бъде прехвърлен в друг

клас, изложителят трябва да бъде информиран за причината.

Прехвърлен от друг клас на ФИП експонат, който не следва правилата на този клас, може да бъде оценен като традиционен, но обикновено ще получи по-ниски точки за обработка, ако не е изграден традиционно.

Член 3: Принципи на изграждане на експоната

Заглавната страница трябва да съдържа уводно изявление, което обяснява целта на експоната. Тя трябва да бъде последвана от логичен план, преминаващ през експоната като червена нишка (вж. GREV, член 3.3).

3.1 Материал, подходящ за традиционна филателия, включва, наред с другото (вж. GREV, член 3.2):

1 Приети или отхвърлени есета, пробни клишета, пробни отпечатъци (color trials), печатни грешки и други грешки в производството на марки.

2 Пощенски марки, независимо дали са неизползвани или използвани, единични или в множество екземпляри, както и марки, използвани върху плик, пощенски формуляри, смесена франкировка с други страни и др.

3 Различните употреби на марката, включително различните анулирания, тарифи, маршрути, макар че експонат, състоящ се изцяло от такъв материал, би бил по-подходящ за клас Пощенска история.

4 Местни марки, марки на частни доставчици, марки на колетни и спедиторски компании и др.

5 Разновидности от всякакъв вид, като тези на воден знак, лепило, перфорация, хартия, печат и цвят, както и специфики на отделна страна.

6 Реконструкции на печатни клишета и изследвания на печатни форми.

7 Перфини, пощенски приети надпечатки и доплащания, всички видове пощенски етикети като регистрационни етикети, етикети за колети и др., ако подкрепят разказваната история.

8 Цели пощенски материали, ако са отпечатани със същото клише като пощенските марки, и остатъци от цели пощенски материали, ако са използвани като пощенски марки.

9 Пощенски употребени таксови марки и неизползвани таксови марки, валидни за пощенска употреба.

10 Пощенски фалшификати. Други фалшификати и препечатки само в сравнение с автентичната марка, ако се използват например в традиционен експонат, представящ едно издание — вж. 3.2.4 по-долу.

3.2 Експонатите ще бъдат разглеждани също като традиционна филателия, ако се състоят от следното:

1 Колекции, показващи развитието на пощенските марки.

2 Специални изследвания на хартиите, използвани в производството на марки, лепилата, разновидностите в цвета, грешките или графичния дизайн, перфините.

3 Колекции от гранични пощенски елементи, като културата на писмото, затварянето на писмото, вестникарски етикети и др.

4 Колекции от фалшификати и препечатки, регистрационни етикети и др.

5 Изследователски колекции като реконструкции на печатни форми, развитие на печатни грешки.

6 Съпоставителни колекции, напр. издания на няколко страни, включително „обединени“ (omnibus) издания, или обхващащи първите издания на определен регион.

7 Други колекции със специални аспекти, като събития — „Ден на марката“, коледна поща, панаири и други филателни събития.

Член 4: Оценяване на експонатите

4.1 Експонатите по традиционна филателия се оценяват в съответствие с член 39 от GREX (вж. GREV, член 5.1).

4.2 За експонатите по традиционна филателия се представят следните относителни стойности, за да насочат журито към балансирана оценка (вж. GREV, член 5.2).

Обработка (20) и филателна значимост (10) на експоната	30
Филателно и свързано знание, лично изследване и проучване	35
Състояние (10) и рядкост (20)	30
Представяне	5
Общо	**100**

Експонатите ще бъдат оценявани чрез присъждане на точки по всеки от горепосочените критерии.

Член 5: Заключителни разпоредби

5.1 В случай на различия в текста, произтичащи от превод, текстът на английски език има предимство.

Насоки

Насоките са разработени, за да подпомогнат изложителите при подготовката и журитата при оценяването на експонати по традиционна филателия. Те имат за цел да предоставят указания относно:

1 Определението и естеството на експонатите по традиционна филателия.

2 Принципите на изграждане на експоната.

3 Критериите за оценяване на експонатите по традиционна филателия.

4 Заключителни разпоредби.

1. Определение и естество на експонатите по традиционна филателия

Комисията определя естеството на традиционния експонат като експонат, чийто фокус е върху марките и производството на марки.

Но експонат по традиционна филателия може да бъде съставен и от други аспекти на филателията, както е посочено в Специалния правилник за оценяване на традиционната филателия (SREV), член 2: „Експонати, които не следват основно специалните правила на другите филателни класове, следва да бъдат разглеждани и оценявани като експонати по традиционна филателия.“

1.1 Приети или отхвърлени есета, пробни клишета, пробни отпечатъци, печатни грешки и други грешки в производството на марки.

Архивен материал от печатари и други служители може да бъде използван, за да покаже история за това как са произведени марките.

1.2 Пощенски марки, независимо дали са неизползвани или използвани, единични или в множество екземпляри, както и марки, използвани върху плик, пощенски формуляри, смесена франкировка с други страни и др.

Неизползваните марки и блокове показват как марките са били продавани от пощенските станции. Използваните марки или марки върху пликове и документи показват как са били използвани. Единична франкировка може да бъде използвана за документиране на причината за издаването на конкретен номинал.

1.3 Различните употреби на марката, включително различните анулирания, тарифи, маршрути, макар че експонат, състоящ се изцяло от такъв материал, би бил по-подходящ за клас Пощенска история.

Различните анулирания, тарифи и маршрути следва да бъдат показвани на фона на демонстриране или документиране на нещо относно марките и могат да бъдат използвани за внасяне на разнообразие в показаното. Това ще демонстрира, че изложителят има по-задълбочено познаване на употребата на показаните марки.

За изложени области, при които разнообразието на материала е ограничено, и за да се избегнат твърде много дублирания, тези области могат да бъдат разширени с предшественици, изследвания на пощенски маршрути, тарифи и анулирания, в ограничена степен, без да се нарушава балансът на експоната на марките.

1.4 Разновидности от всякакъв вид, като тези на воден знак, лепило, перфорация, хартия, печат и цвят.

От съществено значение е всички аспекти на марката да бъдат разгледани в експоната.

1.5 Реконструкции на печатни клишета и изследвания на печатни форми.

По-задълбочените изследвания и познания относно разграничаването на печатните тиражи, датата на издаване от пощенската станция и издадените количества, както и документирането на способността за позициониране на марките в листа, ще се считат за предимство за обработката и познаването на показания материал. Показването на първия ден на издаване или на много ранни употреби на марките може да повиши значимостта и рядкостта на материала.

1.6 Перфини, пощенски приети надпечатки и доплащания.

Надпечатките и доплащанията следва да бъдат специално изследвани, също като оригиналната марка, с информация защо са били нужни надпечатките и как са били произведени.

1.7 Цели пощенски материали, ако са отпечатани със същото клише като пощенските марки, и остатъци от цели пощенски материали, ако са използвани като пощенски марки.

Под „същото клише“ се разбира, че номиналният елемент на целия пощенски материал трябва да има същия дизайн като пощенските марки и трябва да е бил издаден и продаван през същия период като пощенските марки.

1.8 Пощенски употребени таксови марки и неизползвани таксови марки, валидни за пощенска употреба.

Фискално използваните пощенски марки и фискално използваните таксови марки не са традиционна филателия и принадлежат към експонатите от клас Таксови марки (Revenue).

1.9 Пощенски фалшификати. Други фалшификати и препечатки могат да бъдат показвани в сравнение с автентичната марка като примери за демонстриране на знанието за разликите между оригиналите и фалшификатите/препечатките.

Колекции, състоящи се единствено от фалшификати, подправки или препечатки и тяхното производство и разлики, се считат за традиционна филателия.

1.10 Всички видове пощенски етикети, като регистрационни етикети, вестникарски етикети, етикети за колети, етикети за връщане и др., използвани, произведени или приети от пощенските служби, могат да бъдат показани в специални колекции.

1.11 Местни марки, марки на частни доставчици, марки на колетни и спедиторски компании, използвани, произведени или приети от пощенските служби, могат да бъдат показани в специални колекции.

Също така може да бъде включена и културата на писмото, като декорирани дамски пликове, валентинки, илюстровани декоративни пликове, патриотични пликове и др., ако подкрепят историята.

2. Принципи на изграждане на експоната

2.1 Изграждане на експоната

Експонат по традиционна филателия следва да представлява логично и последователно съчетание на материал (както е определено в раздел 1), за да илюстрира една или повече от посочените по-долу категории.

а) Изданията на определена страна или сдружена група (напр. обединени (omnibus) издания).

б) Изданията от определен хронологичен период.

в) Изданията на определен гравьор или производител на марки.

г) Изданията на определено събитие, като „Ден на марката“, коледна поща, панаири и други филателни събития.

При експонат по традиционна филателия изложителят разказва история чрез своя експонат. Обикновено това е историята на развитието на самите марки. Тя може да започне с причината за издаването на марките, последвана от възможните есета и/или пробни отпечатъци. След това може да опише развитието на елементите, различните тиражи, цветовете, перфорациите, хартиите, грешките и др.

Употребата на марките, тарифите, маршрутите, анулиранията и другите аспекти представляват второстепенна част от историята и не следва да преобладават в експоната.

Експонатите могат да бъдат планирани хронологично, географски (напр. по местни/национални области), по вид транспорт/услуга, или по всякакъв друг начин, който изложителят сметне за подходящ.

Избраната тема трябва да бъде подходяща по обхват както за първоначалния, така и за потенциалния размер на експоната.

2.2 Експонати с една рамка

Експонат по традиционна филателия с една рамка е предназначен да бъде експонат в рамките на категориите, посочени в 2.1, с много тясна тема, която се вмества в една рамка. Ако темата може да бъде показана в повече от една рамка, тя не е подходяща като тема за експонат с една рамка.

Подбор от елементи на многорамков експонат може да бъде подходящ само ако подборът може напълно да обхване естествена подтема на експоната в рамките на една рамка. Извадка от многорамков експонат, показваща само най-добрите елементи („бране на най-хубавото“) от многорамков експонат, не е подходяща като експонат с една рамка.

Както при многорамковите експонати, експонатите с една рамка следва да имат основен фокус върху самите марки. Експонати със силен акцент върху употребата на марките едва ли ще бъдат успешни.

2.3 Уводният лист (или заглавната страница)

Всички експонати по традиционна филателия трябва да включват уводен лист. Този уводен лист следва да съдържа:

Заглавието на експоната.

- Кратка, точна и относима обща информация по темата.
- Описание на целта на експоната (какво е включено и какво е изключено от него).
- Описание на обхвата на експоната.
- План на структурата на експоната — глави или раздели и др. — а не описание „рамка по рамка“ или „страница по страница“.
- Списък на личните изследвания на изложителя по темата (с препратки към статии или литература).
- Списък на най-важните литературни източници.

3. Критериите за оценяване на експонатите по традиционна филателия

При оценяването на експонат по традиционна филателия журито ще използва следните общи критерии (вж. GREV, член 4.2):

1. Обработка — вж. GREV, член 4.5
2. Филателна значимост — вж. GREV, член 4.6
3. Филателно и свързано знание, лично изследване и проучване — вж. GREV, член 4.7
4. Състояние — вж. GREV, член 4.8
5. Рядкост — вж. GREV, член 4.8
6. Представяне — вж. GREV, член 4.9

Изложителите трябва да имат предвид необходимостта от внимателно обмисляне на различните аспекти, които се съчетават, за да увеличат максимално наградата, която може да получи даден експонат.

По-долу са дадени някои указания относно основните елементи, стоящи зад всеки отделен критерий.

3.1 Обработка (20 точки)

Обработката на експоната отразява степента, до която изложителят успява да създаде балансиран експонат, характерен за избраната тема. Логично развитие, лесно за проследяване, и ясно и сбито описание ще помогнат на журитата да оценят експоната. При оценяването на обработката журитата ще проверяват дали твърденията, направени във въведението и плана, са адекватно представени в експозицията.

Експонатът се оценява по това дали:

- Уводният лист (или заглавната страница) на експоната показва целта на експоната, определя обхвата и обяснява плана и структурата, а също насочва журито към най-важната литература/източници за избраната тема.
- Темата е избрана така, че да позволи показването на правилно балансиран експонат в наличното пространство.
- Съдържанието отразява заглавието, целта, обхвата и плана.
- Налице е логична сюжетна линия, създадена чрез текст и материал, с добър баланс между различните части на експоната.
- Основният фокус е върху марките, начина и причината за тяхното издаване, а на второ място — върху други аспекти около марките, като анулирания, маршрути и тарифи.
- Пълнотата на показания материал съответства на обхвата на експоната.
- Заглавията на всяка страница подпомагат разбирането на обработката.
- Налице е естествена начална и крайна точка на експоната.
- Няма дублиран материал. Текстът при всеки елемент следва да документира причината за показването му.

Подборът на материал за експонат по традиционна филателия представлява компромис между многото страници материал, които изложителят би искал да покаже, и броя страници, които се побират в рамките, предоставени от ръководството на изложбата.

Този подбор е важен фактор не само при оценяването на обработката, но и на знанието. Изложителят може да пропусне материал с по-малка значимост. По принцип обичайните номинали на дадено издание могат да бъдат представени чрез символично показване, докато по-добрият материал от същото издание следва да бъде показан задълбочено. Журитата ще оценят факта, че тази обработка показва познаването на материала от страна на изложителя.

3.2 Филателна значимост (10 точки)

„Значимостта“ на експоната се определя както от значимостта на самия показан експонат по отношение на избраната тема, така и от цялостната значимост на самата тема.

При оценяването на значимостта на експоната се взема предвид:

- Колко трудна е за колекциониране избраната област.
- Каква е значимостта на показания материал по отношение на избраната област.
- Колко от ключовия материал на избраната тема е наличен.
- Каква е значимостта на избраната област по отношение на националната филателия на страната.

- Каква е значимостта на избраната област по отношение на световната филателия.

3.3 Филателно и свързано знание, лично изследване и проучване (35 точки)

Филателното и свързано знание се демонстрира чрез:

- Подборът на елементите отразява познаване на избраната област.
- Елементите са добре описани.
- Използвана е съществуваща литература в областта.
- Експонатът демонстрира пълно и точно разбиране на избраната тема.

Личните изследвания и проучвания се документират чрез:

- Процесът на издаване на марките е демонстриран с есета, пробни клишета, пробни отпечатъци, печатни грешки и др.
- Типовете, тиражите и въпросите на плейтинга са разгледани за марки и надпечатки, с дати на издаване и отпечатани количества.
- Лепилото, водният знак, хартията и перфорацията са разгледани и описани.
- Причината за издаването на марката е документирана с правилна употреба, с обяснение на анулиранията, маршрутите и тарифите.

Изследванията и новите открития следва да получат пълно внимание съобразно тяхната значимост. Големите открития заслужават значимо внимание и признание и следва да бъдат идентифицирани от изложителя, докато по-малките открития не следва да доминират над основния експонат. Трябва да се има предвид, че много класически и съвременни издания са били много задълбочено изследвани в продължение на дълъг период, а резултатите от тези изследвания са публикувани. За да прецени знанието, журито ще вземе предвид доколко добре изложителят е използвал тези източници. Нереалистично е да се изисква от колекционера да разработва нови открития в област, която вече е задълбочено изследвана. По тази причина такива експонати няма да бъдат санкционирани за липса на лично изследване, но ще получат допълнително признание, ако въпреки вече проведените изследвания изложителят е успял да направи нови открития.

Правилната оценка на филателното и свързано знание, личното изследване и проучване ще се основава на съответното описание на всеки показан филателен обект.

При използване на твърдения за рядкост („Един от X регистрирани“) е важно да се посочи източникът на тази регистрация. Да не се използват изрази като „Уникален“ или „Много рядък“.

Могат да бъдат оценявани само знанието, изследването и проучването, документирани от показаните елементи. Освен това изложителите следва да имат предвид, че предоставената информация не следва да затрупва показания филателен материал.

3.4 Състояние (10 точки)

Материалът в цялостно добро състояние е от съществено значение за традиционния експонат.

Марките следва да бъдат в най-доброто възможно състояние.

Да се внимава за:

- Липсваща перфорация.
- Поле от всички страни при неперфорирани марки.
- Хубави и ясни анулирания.

Ако елемент е бил реставриран или манипулиран, той трябва да бъде описан като такъв.

Съвременният материал следва да бъде в безупречно качество.

Изложителите се насърчават да показват уникален или много рядък материал, който не се среща в добро състояние, но се предупреждават да не включват други елементи в състояние, което би намалило възприеманото цялостно състояние на експоната. Състоянието на обичайния материал следва да бъде безупречно.

3.5 Рядкост (20 точки)

Рядкостта е пряко свързана с показаните филателни елементи и с относителната оскъдност на този материал (но не с неговата стойност).

Журитата основно ще търсят:

- Колко трудно е да бъде получен относимият и интересен материал в експоната.
- Колко трудно би било дублирането на експоната.
- Есета, пробни отпечатъци (одобрени и отхвърлени) и образци (specimen).
- Най-ранна известна употреба, най-големи известни блокове, рядка употреба, малки печатни тиражи, специални разновидности на марка и надпечатка.
- Аномалии в хартията, водните знаци, перфорациите.
- Оскъдни пощенски печати, маркировки, смесени франкировки, тарифи, маршрути и дестинации.
- Проверка за избягване на филателно произведен материал и излишък от печатарски отпадъци.

3.6 Представяне (5 точки)

Начинът на представяне следва да показва материала по най-добрия начин и балансирано — както на листа, в рамката, така и в целия експонат.

Експонатът се оценява по:

- Добър баланс в рамките и отделните страници, с вариации в монтирането между страниците.
- Добро използване на страницата — без прекалено много празно пространство.
- Внимателно монтиране.
- Описанието е ясно, сбито и относимо към избрания материал и темата на експоната.
- Достатъчно описание — но не прекалено много текст.
- Илюстрациите не доминират прекалено, а фотокопията трябва да се различават с минимум 25% по размер от оригинала.

Не се допуска нито предимство, нито недостатък във връзка с това дали текстът е написан на ръка, на пишеща машина или отпечатан. Да се избягват ярко оцветени мастила и цветни страници за албум.

4. Заключителни разпоредби

В случай на различия в текста, произтичащи от превод, текстът на английски език има предимство.

———0———

Одобрено на заседанието на Комисията на ФИП по традиционна филателия по време на ТАЙЛАНД 2018 в Банкок, петък, 30 ноември 2018 г. Одобрено от Съвета на ФИП в Буенос Айрес на 28 август 2019 г. и ратифицирано на 76-ия Конгрес на ФИП на 8 август 2022 г.

Ларс Петер Свендсен

Председател

Преводът е изготвен от английски език; при разминавания текстът на английски език има предимство.